

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

A Study of Digital Leadership among School Administrators of Pracharath school Project Under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1

สุรรัตน์ รอดพจน์¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันธุระวี² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น³
Sureerat Rodphon¹ Asst. Prof. Dr.Naret Khuntaree² Asst. Prof. Dr.Suwimon Phoklin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 561 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยจำแนกตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการนิเทศและติดตามด้วยระบบดิจิทัล ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Master of Education in Educational Administration Program, Ubon Ratchathani Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{2,3}Lecturer, Master of Education in Educational Administration Program, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ผู้ติดต่อ, อีเมล: สุรรัตน์ รอดพจน์, sureeratrodphon@gmail.com

รับเมื่อ 20 มิถุนายน 2563 แก้ไข 26 กรกฎาคม 2563 ตอรับ 29 กรกฎาคม 2563

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองให้สามารถใช้สื่อดิจิทัลได้ในระดับที่คล่องแคล่ว ผู้บริหารควรมีเพื่อนหรือเครือข่ายที่มีเจตคติแนวความคิดดิจิทัล ผู้บริหารจัดเตรียมสื่อระบบปฏิบัติการที่มีความพร้อมสำหรับการสื่อสาร ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีโอกาสพัฒนาทักษะและทัศนคติ ให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างรอบรู้ ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศและสากล รวมทั้งวางผังการนิเทศโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกคอยดูแลในลักษณะกัลยาณมิตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ABSTRACT

The purpose of this research is (1) to study the opinions concerning the digital leadership among School Administrators of Pracharath school Project under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 (2) to compare the opinions, according to teachers on digital leadership among school administrators as classified by the educational levels, teaching experiences and school sizes and (3) to study the suggestions for developing Digital leadership of school administrators in the study. The samples were 234 teachers obtained from stratified random sampling by determining school size according finished table of Krejcie and Morgan's. The research instrument were questionnaires which gotten the reliability at .96. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test and ANOVA of Scheffé.

The research findings were as follows:

1. Digital leadership among School Administrators of Pracharath school Project under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, overall and each aspect found that the condition were at a high level. Which are arranged in descending order as follows: Digital Literacy, Digital Communication, Digital Culture, Digital Vision and Digital Supervision and Monitoring, respectively.
2. Comparison of opinions on digital leadership among School Administrators of Pracharath school Project under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, according to teachers' opinions, classified by educational levels and teaching experiences found that opinions were not different. As classified by school sizes showed significant difference at .05.
3. Suggestions for developing digital leadership of school administrators in the study could summarized as follows: attending digital training for self-development to use digital media fluency. Having friends or network that school administrators can share digital attitude together. Preparing media systems operation ready for communication. Promoting and supporting staffs in various opportunity to develop their skills and attitudes. Creating digital technology network or experts at the local domestic and international to lay out supervision plans as external experts to supervise teachers friendly with in an intention and continuously.

Keywords: digital leadership among School Administrators, Pracharath school Project

บทคัดย่อ

คุณภาพชีวิตของประชากรถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดัชนีชี้วัดการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ ประชากรในสังคมมีมาตรฐานการดำรงชีวิตอันเหมาะสม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือการทำให้มนุษย์ มีประสิทธิภาพ

และมีคุณภาพในด้านการงานเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ รวมทั้ง การมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ และมีคุณธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิต จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่เกิดและต่อเนื่องจนถึงตาย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดด้านการศึกษาเป็น 1 ในความจำเป็นพื้นฐาน 6 ประการ อันมี ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ประกาศ ณ วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ ดังนี้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, หน้า 5) การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยไปสู่เวทีเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติ และทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิดผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตน พันธกิจที่สำคัญในการคุณภาพทุนมนุษย์อย่างยั่งยืน คือ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0

แนวทางและมาตรการดำเนินการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียน การนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ในทุกระดับการจัดการศึกษา เป็นมาตรการในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน สามารถสร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ความคาดหวัง และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งนอกจากครูจะปรับบทบาทจาก “ครูผู้สอน” เป็น “Coach” หรือ “ผู้อำนวยการเรียนรู้” ครูจะต้องมีความรู้ทักษะด้านการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) การสอนดิจิทัล (Digital Pedagogy) เพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สื่อสารรวดเร็ว และมีการแข่งขันกันสูงขึ้นไปในระดับโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ออนไลน์) แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอีกประการหนึ่ง คือ โครงการสานฝันโรงเรียนประชารัฐ เป็นหนึ่งในโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) “สานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” ร่วมกับภาคประชาสังคม และภาคเอกชนกว่า 25 องค์กรชั้นนำระดับประเทศ เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้เรียนให้มีสัมฤทธิ์ผล และมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในครั้งนี้แตกต่างจากโครงการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่าง ๆ หรือ CSR (Corporate Social Responsibility) จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้รูปแบบ วิธีการให้สอดคล้องทันยุค ทันเหตุการณ์ ในยุคดิจิทัลนี้ การศึกษาของไทยต้องก้าวข้ามการศึกษาที่เป็นเพียงการให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า คิด เขียน วิเคราะห์ วิจัยนั้น แต่ต้องศึกษาถึงขั้นที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถสร้างผลงานที่เป็นผลผลิต (product) ออกมาได้ และเป็นผลผลิตที่ดีมีคุณภาพด้วยพร้อมกัน ซึ่งเป็น การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Creative and production education) (ไพฑูริย์ สนิลรัตน์, 2559, ออนไลน์) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและดำเนินงานตามนโยบาย มาตรการหรือแนวทางการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีคุณลักษณะและทักษะดิจิทัล ที่สำคัญคือการมีภาวะผู้นำดิจิทัล เพราะภาวะผู้นำ

หมายรวมถึงคุณลักษณะ พฤติกรรม ความสามารถและการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำองค์การผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล กล่าวคือ ผู้บริหารต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ โดยการสื่อสารทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษา (Sheninger, 2014, ออนไลน์) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ในยุคนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางดิจิทัลสูงจะโต้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้ในสถานการณ์ที่จำกัด หรือเกิดวิกฤตทางสังคม ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะได้ใช้ศักยภาพและความสามารถในการนำพาองค์กร สามารถสื่อสาร มีความรู้ทักษะดิจิทัล ส่งเสริม รวมถึงผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดำเนินงานได้ สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นำสถานศึกษาหรือองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีพันธกิจส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการ โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการศึกษา มีเป้าประสงค์เพื่อสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมาตรฐานระดับชาติ มีและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ ส่งเสริมและสนับสนุนขับเคลื่อนโรงเรียนพระราชรัฐ ภายใต้โครงการสานอนาคตการศึกษา CONNEXT ED ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) “สานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” ร่วมกับภาคประชาสังคม และภาคเอกชนกว่า 25 องค์กรชั้นนำระดับประเทศ เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนนำร่องจำนวน 40 โรงเรียน นอกจากนี้ในปี 2562 จังหวัดศรีสะเกษได้ประกาศการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนเข้ามาสนับสนุนและพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากความสำคัญข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่องค์กรดิจิทัล ซึ่งในอนาคตหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการศึกษามากขึ้น ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนาศึกษาที่ยั่งยืนได้โดยผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของคุณ มุ่งเน้นโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชรัฐตามนโยบายของรัฐ ทั้งที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่ และโรงเรียนที่มีความพร้อมสนใจเข้าร่วมโครงการซึ่งถือเป็นโรงเรียนแกนนำของสำนักงานเขตพื้นที่ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนแกนนำเหล่านี้จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลการดำเนินงานให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบข้อมูลภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อนำผลที่ศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

คำถามการวิจัย

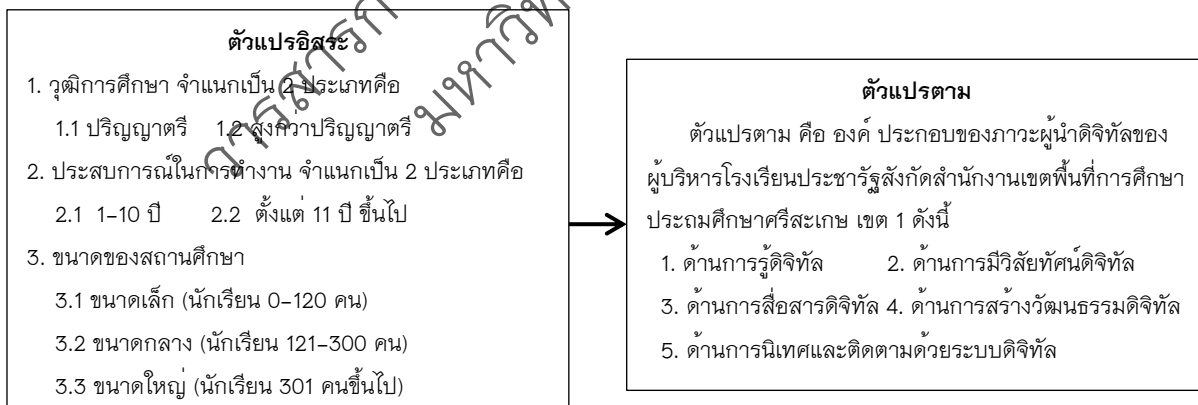
1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐตามความคิดเห็นของครูเป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนเป็นอย่างไร
3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐตามความคิดเห็นของครูเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลจากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล ได้แก่ Eric Sheninger (2014); เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559); จิรพล สังข์โพธิ์ (2560); สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2561); สุกัญญา แซ่มช้อย (2561); อารีย์ น้ำใจดี (2562); พินกร บัวชู (2562); และสุชนา ไหมลวานิช (2562) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตเป็นการศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จากองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน คือ

1) ด้านการรู้ดิจิทัล 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 5) ด้านการนิเทศและติดตามด้วยระบบดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือก เป็นโรงเรียนประจำรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 561 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนประจำรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 234 คน ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (ชวอนชัย และเชาวน์ประภา เชื้อสาธุชน 2560, หน้า 95) แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) ตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประจำรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (Likert 5 Rating Scale) จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบบสอบถามมีคุณภาพตามความเที่ยงตรงคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องกับตัวแปรที่วัด (IOC) เท่ากับ .67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง .25-0.78 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนประจำรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือให้ครูในโรงเรียนตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการประชุมของกลุ่มโรงเรียนประจำรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และเดินทางเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test Independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการนิเทศและติดตามด้วยระบบดิจิทัล ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านการรู้ดิจิทัล ผู้บริหารใช้งานแอปพลิเคชันขั้นต้นสำหรับการทำงาน เช่น จัดตารางงานเอกสาร พิมพ์เอกสาร ตรวจสอบ ใช้โปรแกรมตารางคำนวณ โปรแกรมนำเสนอ มากที่สุด การใช้ดิจิทัลทำงานร่วมกันแบบออนไลน์น้อยที่สุด 2) ด้านการสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารใช้สื่อเสริมสร้างชื่อเสียงภาพพจน์ของโรงเรียนที่มีผลต่อทัศนคติของสังคม ชุมชนและผู้ปกครองมากที่สุด มีการตัดสินใจอนุมัติงานที่ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงหรือส่งผลกระทบต่อในทางกฎหมายผ่านสื่อดิจิทัลน้อยที่สุด 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมและหลักคิด (Mindset) ของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาดิจิทัลมากที่สุด สถานศึกษามีแบบแผน แนวทางในการปฏิบัติสู่องค์กรดิจิทัลที่ยึดถือร่วมกันชัดเจนน้อยที่สุด 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเป็นองค์กรดิจิทัลมากที่สุด ผู้บริหารวิเคราะห์ความพร้อมสถานศึกษาในการปรับสู่องค์กรดิจิทัลน้อยที่สุด 5) ด้านการนิเทศและติดตามด้วยระบบดิจิทัล ผู้บริหารมอบหมายงานเหมาะสมตรงตามความถนัด ความสามารถประสบการณ์ ความสนใจหรือความตั้งใจมากที่สุด ผู้บริหารติดตามรับฟังความคิดเห็นแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางป้องกันการเกิดปัญหาและอุปสรรคซ้ำของงานปรับเปลี่ยนการทำงานแบบดิจิทัลน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ว่าแตกต่างกันตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้ดิจิทัล ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองให้สามารถใช้สื่อดิจิทัลได้ในระดับที่คล่องแคล่ว เช่น รับการอบรมการสัมมนา และศึกษาดูงาน การประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์ หรือเข้าร่วมการแข่งขัน เช่น เวทีการประกวดการสร้างนวัตกรรมโดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารควรมีเพื่อนหรือเครือข่ายที่มีเจตคติแนวความคิดดิจิทัล ติดตามข้อมูลข่าวสาร และพร้อมปรับเปลี่ยนเรียนรู้ให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารควรมีหรือจัดเตรียมสื่อเครื่องมือที่ทันสมัย ระบบปฏิบัติการที่มีความพร้อมสำหรับการสื่อสาร ควรสื่อสารให้ชัดเจนทั้งองค์กรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูและบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี โดยคำนึงถึงความปลอดภัย กฎหมายระเบียบและกติกาดิจิทัล 4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรมีโอกาสพัฒนาทักษะและทัศนคติสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างรอบรู้ จัดให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเน้นการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนทักษะรูปแบบใหม่ในลักษณะบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกันทั้งองค์กร 5) ด้านการนิเทศและติดตามด้วยระบบดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและสากลเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะใหม่ ๆ วางผังการนิเทศโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกคอยดูแลแบบกัลยาณมิตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชวังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 โดยรวม พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำดิจิทัล องค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนพระราชวัง ตระหนักถึงความสำคัญการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล จึงมีการปรับตัวให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเข้าถึง และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัย จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์ (2561, หน้า 178) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ศิริพัก (2562, หน้า 480) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา กันถิ่น (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชวังเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชวังมีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร การมีส่วนร่วมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมการมีคุณธรรม การสร้างบรรยากาศแห่งการส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมและการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชวัง จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป การดำเนินชีวิตในโลกยุคใหม่ที่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันและการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารข้อมูลสารสนเทศถึงบุคลากรให้รับข้อมูลได้พร้อมกันทุกคน ทันเวลา ทันที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา ใจหลัก ฟริตซ์เจอร์ลด์ (2561, หน้า 99-110) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา พบว่า ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อาจเป็นเพราะความความจำกัดด้านปัจจัยสนับสนุน เช่น งบประมาณ จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, หน้า 3) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรประเมินระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาให้มีความรู้และใช้สื่อดิจิทัลอย่างคล่องแคล่ว มีวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีเพื่อนหรือเครือข่ายที่สามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกัน สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาผ่านโซเชียลมีเดีย สร้างระบบการนิเทศและติดตามด้วยระบบดิจิทัล
สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำผล
การศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชัฐไปใช้เพื่อกำหนดนโยบาย หรือแนวทางส่งเสริมพัฒนา
ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรให้เป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

2.3 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา ใจหลัก ฟริตซ์เจอร์ลัด. (2561). “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา”. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*
2(1) 99-110.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561) “ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ”. อุบลราชธานี,
ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- จิรพล สังข์โพธิ์และคณะ. (2560). “ภาวะผู้นำในการบริหารยุคกรยุคดิจิทัล กรณีศึกษา : องค์กรไอทีและองค์กร
ที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2562,
จาก <http://cio.citu.tu.ac.th>.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์. (2561). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา
สหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี”.
วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 8(2),178-188.
- ณัฐภูมิ พงศ์ศิริ. (2560). “ผู้นำในยุคดิจิทัล”. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2562. จาก <http://www.dharmniti.co.th>.
- ทินกร บัวชู, ทิพภาพร บัวชู. (2562). “ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา”. *วารสารครุศาสตร์สาร* 13(2), 286-294.
- นเรศ ชันระวี. (2562). “คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล”. *รวมบทความบริหารการศึกษากับการพัฒนาการ
จัดการเรียนรู้สู่การศึกษาในยุคดิจิทัลชุดที่ 1 สมาคมพัฒนาวิชาชีพบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*.
- พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: หจก. วิทยาการพิมพ์ 1973.
- นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). “แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ,”
Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร 10(2), 1630-1642.

- นงลักษณ์ ศิริพัก. (2562). “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี”. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร* 10(2), 480-493.
- ปวีณา กันถิ่น. (2560). “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 5”. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปกรณ์ ลีสกุล. (2561). “Leadership in Digital Era:ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล”. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://today.line.me.th>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). “ราชกิจจานุเบกษา” *ค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2562*, จาก. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>.
- สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. (2562). “การขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 38(3), 78-91.
- สุชญา โกมลวานิช. (2563) “องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23”. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 636-643 *ค้นเมื่อ 2 เมษายน 2563*, จาก <https://app.gs.kku.ac.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562) “นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.obec.go.th>.
- _____. (2559) “กรอบแนวคิดพัฒนาการเศรษฐกิจ/การศึกษาไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา” *ค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2562*, จาก <https://www.obec.go>.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2562). “การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล”. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www.trueplookpanyg.com>.
- Sheninger, E. C. (2014). “Digital Leadership : changing paradigms for changing times”. United States of America: Corwin.